

**PROFESOR DR HAB. ANNA KOWALSKA
(15.04.1936–25.12.2019)**



Profesor Annę Kowalską (dla mnie i dla wielu językoznawców odchodzącego pokolenia po prostu: Hanke Kowalską) znałam od wielu lat jako pełną energii młodszą koleżankę zafascynowaną wykonywaną pracą, zawsze pogodną i otwartą dla otaczającego ją świata. Jej działalność i osiągnięcia naukowe zaznaczyły się na trwale w kilku różnych płaszczyznach i o nich pragnę wspomnieć, żegnając niedawno Zmarłą.

Głównym polem jej zainteresowań była **dialektologia polska**. Badania rozpoczęte pod kierunkiem profesora Witolda Doroszewskiego w zespole opisującym gwary Warmii i Mazur zaowocowały pracą magisterską dotyczącą rybołówstwa w serii „Studiów Warmińsko-Mazurskich” [1963]. Jej dysertacja doktorska *Zróżnicowanie słowotwórcze gwar Mazowsza i Podlasia* [1975; 1979] przyniosła wiele ważnych konstatacji dotyczących gwarowych procesów słowotwórczych. Istotny wkład w naszą wiedzę wniósł też dziesięciotomowy *Atlas gwar mazowieckich* [1973–1994], będący w zasadzie dziełem dwóch osób (t. II–X autorstwa Anny Kowalskiej i Aliny Strzyżewskiej-Zaremby), lecz zdecydowana przewaga map, komentarzy i aneksów autorstwa Anny Kowalskiej każe uznać ją za główną twórczynię tego dzieła.

Problematyki mazowieckiej dotyczy również jej praca habilitacyjna *Podziały językowe Mazowsza na tle podziałów pozajęzykowych* [1991]. Godna szczególnej uwagi jest tu partia tycząca stosunku dialektologa do etnografii, podkreślająca istotną więź zachodzącą między nazwą a desygnatem. Tu właśnie dobitnie ujawnia się druga sfera zainteresowań badawczych autorki, którą stanowiła szeroko pojęta **etnografia**. Anna Kowalska wiedzę na ten temat zdobyła w ścisłej współpracy z profesorem M. Znamierowską-Prüfferową, przygotowując (wspólnie z J. Maciejewskim) koncepcję *Ilustrowanego słownika rybołówstwa tradycyj-*

nego w Polsce [1991]. Przekonanie, że nie można badać nazw bez wiedzy o ich desygnatach, widoczne jest w jej wszystkich pracach dotyczących dialektologii polskiej, a także **dialektologii słowiańskiej**. Anna Kowalska bowiem po ukończeniu studiów polonistycznych (1961) podjęła studia slawistyczne ze specjalnością bułgarystyczną, uzyskując z nich w roku 1965 absolutorium na Uniwersytecie Warszawskim. Była w tym czasie zaangażowana w rozpoczynającą się właśnie międzynarodową pracę nad *Językowym atlasem ogólnosłowiańskim* (*Obščeslawjanskij lingvističeskij atlas – OLA*). Wieloletnie uczestnictwo w tych badaniach oraz kontakty z różnorakimi szkołami dialektologicznymi uczyły z niej slawistkę w pełnym tego słowa znaczeniu. Bezpośrednio już tematyki slawistycznej dotyczą też artykuły pisane wspólnie z Barbarą Falińską: *Polsko-białoruskie i polsko-ukraińskie związki leksykalno-słotwórcze* [1983], *Paralele zachodnio-południowosłowiańskie obserwowane w gwarach i językach literackich* [1988], *Leksykalne związki języków łużyckich z innymi językami słowiańskimi* [1992], *Analiza porównawcza słownictwa polskiego i czeskiego w aspekcie badań pogranicza* [1993], a także opracowane przez nią liczne mapy i komentarze do poszczególnych tomów *Językowego atlasu ogólnosłowiańskiego*.

Oddzielną dziedziną, którą Anna Kowalska obdarzyła szczególnym zainteresowaniem i której poświęciła niemało twórczego wysiłku, była **logopedia**. Zainteresowania mechanizmami mowy i jej patologiami sprawiły, że ukończyła ona podyplomowe studia logopedyczne na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, później zaś wieloletnie doświadczenie z pracy w przychodniach logopedycznych zaowocowało wykładami z logopedii i magisterskimi seminariami w Wyższej Szkole Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie.

Anna Kowalska brała ponadto czynny udział w polskim i zagranicznym życiu naukowym. Jej rozległe kontakty i zainteresowania w połączeniu z talentem dydaktycznym czyniły z niej atrakcyjnego dla młodzieży nauczyciela, umięjącego nie tylko przekazać rzetelną wiedzę, lecz również ukazać uroki związanej z tą wiedzą przyszłej pracy.

Hanna Popowska-Taborska
(Warszawa,
e-mail: hanna.taborska@gmail.com)